

UNIVERZA V LJUBLJANI, FAKULTETA ZA ŠPORT, KNJIŽNICA

Matejka Zule

**IZPOSOJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA:
PRIMER UPORABE PROGRAMSKIH ORODIJ SISTEMA COBISS**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ljubljana, 2017

IZJAVA O AVTORSTVU IN JAVNI OBJAVI PISNE NALOGE

Podpisana Matejka ZULE izjavljam, da sem avtorica pisne naloge za bibliotekarski izpit za bibliotekarja z naslovom:

**IZPOSOJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA: PRIMER UPORABE PROGRAMSKIH ORODIJ
SISTEMA COBISS**

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- sem pisno nalogo izdelala samostojno in je moje avtorsko delo,
- so dela drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih navajam neposredno ali povzemam, navedena oziroma citirana v skladu s standardom APA,
- sem besedila ali podatke, ki so avtorsko zaščiteni, uporabila v skladu z določbami zakona, ki določa avtorske pravice,
- je elektronska oblika pisne naloge istovetna s tiskano obliko naloge,
- na podlagi 23. člena Pravilnika o bibliotekarskem izpitu ter v skladu s prvim odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem javno objavo elektronske oblike pisne naloge na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Podpis avtorice: _____

V Ljubljani, dne 15.11.2017

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Matejka ZULE

Naslov pisne naloge: IZPOSOJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA: PRIMER UPORABE PROGRAMSKIH ORODIJ SISTEMA COBISS

Kraj: Ljubljana

Leto: 2017

Število strani: __34__ Št. slik: __0__ Št. preglednic: __0__

Število prilog: __2__ Št. strani prilog: __2__

Število referenc: __22__

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: UL, Fakulteta za šport, knjižnica

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Darja Debeljak

UDK: 027.7:025.6:004

Ključne besede: visokošolske knjižnice, informacijski sistemi, COBISS, knjižnično gradivo, avtomatizirana izposoja

Izvleček:

Naloga obravnava prehod na novo programsko opremo za izposojanje knjižničnega gradiva. Obravnavani problem je prehod na segment COBISS3/Izposoja v knjižnici Fakultete za šport. Naš namen je bil pripraviti vse potrebno, da bi prehod izvedli čim bolj gladko in po njem nemoteno nadaljevali delo.

V ta namen smo poskusno izvedli prehod na segment COBISS3/Izposoja v testno okolje. Pri tem smo proučili probleme, ki so se nam pojavili pri testiranju, in poskušali ugotoviti bistvene spremembe v delovanju segmenta COBISS3/Izposoja glede na segment COBISS2/Izposoja. Na osnovi zbrane literature smo proučili, kateri problemi so se ob prehodu pojavili v drugih knjižnicah. Hkrati smo izdelali načrt vseh dejavnosti, potrebnih za prehod. Na osnovi vseh zbranih podatkov smo se ustrezno pripravili za prehod v pravo okolje.

Podatki so se iz starega v novi sistem prenesli pravilno, z delovanjem strojne opreme smo imeli nekaj težav, vendar smo jih uspešno rešili. Največja težava je bila usvojitev novega načina dela in postopkov, saj so nekateri precej drugačni glede na stari program. S pomočjo testnega okolja smo uspešno usvojili vse postopke in dejavnosti za prehod. Na podlagi takega pristopa s prehodom na segment COBISS3/Izposoja nismo imeli večjih težav in smo po njem lahko nemoteno nadaljevali delo.

ZAHVALA

Zahvaljujem se vodstvu Fakultete za šport, ki mi je omogočilo opravljanje bibliotekarskega izpita. Za usmerjanje in pomoč pri pisanju pisne naloge za bibliotekarski izpit in mentorstvo med usposabljanjem pa se zahvaljujem vodji knjižnice Darji Debeljak.

IZVLEČEK

Naloga obravnava prehod na novo programsko opremo za izposoja knjižničnega gradiva. Obravnavani problem je prehod na segment COBISS3/Izposoja v knjižnici Fakultete za šport. Naš namen je bil pripraviti vse potrebno, da bi prehod izvedli čim bolj gladko in po njem nemoteno nadaljevali delo.

V ta namen smo poskusno izvedli prehod na segmenta COBISS3/Izposoja v testno okolje. Pri tem smo proučili probleme, ki so se nam pojavili pri testiranju in poskušali ugotoviti bistvene spremembe v delovanju segmenta COBISS3/Izposoja, glede na segment COBISS2/Izposoja. Na osnovi zbrane literature smo proučili, kateri problemi so se ob prehodu pojavili v drugih knjižnicah. Hkrati smo izdelali načrt vseh dejavnosti, potrebnih za prehod. Na osnovi vseh zbranih podatkov smo se ustrezno pripravili za prehod v pravo okolje.

Podatki so se iz starega v novi sistem prenesli pravilno, z delovanjem strojne opreme smo imeli nekaj težav, vendar smo jih uspešno rešili. Največja težava je bila usvojitev novega načina dela in postopkov, saj so nekateri precej drugačni glede na stari program. S pomočjo testnega okolja smo uspešno usvojili vse postopke in dejavnosti za prehod. Na podlagi takega pristopa s prehodom na segment COBISS3/Izposoja nismo imeli večjih težav in smo po njem lahko nemoteno nadaljevali delo.

Ključne besede: visokošolske knjižnice, informacijski sistemi, COBISS, knjižnično gradivo, avtomatizirana izposoja

ABSTRACT

The thesis deals with transition to a new software for borrowing library items. The problem at question is transition to the COBISS3 segment/Borrowing at the Faculty of Sports. Our purpose was to prepare everything necessary to smoothly implement the transition and continue with work after the transition.

For this purpose, we experimentally implemented transition to the COBISS3 segment/Borrowing on the test data. In the process, we examined problems occurring during the testing, and we tried to find out the essential differences in operation of the COBISS3 segment/Borrowing, in regard to the COBISS2 segment/Borrowing. On the basis of the collected literature, we examined the problems occurring during transition at other libraries. At the same time, we made a plan of all activities necessary for transition. Based on all the collected information, we were correctly prepared for the transition to the real environment.

The data was correctly transferred from old to the new system, there were some problems with hardware operation, but we successfully resolved them. The major problem was to learn the new way of work and procedures, since some of them are significantly different than in the old program. With the help of the test environment, we successfully learnt all the procedures and activities for transition. On the basis of such approach, we did not have major problems with transition on the COBISS3 segment/Borrowing, and we could smoothly continue with work after the transition.

Key words: academic libraries, information systems, COBISS, library collection, automated circulation system

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	OPREDELITEV PROBLEMA.....	1
1.2	CILJ RAZISKAVE.....	1
1.3	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	2
1.4	METODOLOGIJA DELA.....	2
1.5	PREDSTAVITEV OKOLJA	3
2	IZPOSOJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	4
2.1	INFORMACIJSKI SISTEMI	5
2.2	KNJIŽNIČNI INFORMACIJSKI SISTEM COBISS.....	7
2.3	IZPOSOJA V KNJIŽNICI FAKULTETE ZA ŠPORT	8
2.3.1	Načrtovanje prehoda na segment COBISS3/Izposoja v knjižnici FŠ	9
2.4	NAVODILA ZA IZVEDBO PREHODA NA SEGMENT COBISS3/Izposoja	10
2.4.1	Dejavnosti za vzpostavitev testnega okolja	11
2.4.2	Dejavnosti za prehod v pravo okolje	14
2.4.3	Ugotovitve knjižnice, ki je že izvedla prehod na segment COBISS3/Izposoja	15
3	RAZISKOVALNI DEL	16
3.1	METODA ŠTUDIJE PRIMERA.....	16
3.2	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE.....	16
3.3	IZVEDBA PREHODA V TESTNO OKOLJE COBISS3/Izposoja	16
3.3.1	Testiranje pravilnosti prenesenih podatkov	17
3.3.2	Testiranje delovanja strojne opreme	19
3.3.3	Testiranje delovanja postopkov	19
3.4	TEŽAVE, KI SO SE POJAVILE MED PREHODOM V TESTNO OKOLJE COBISS3/Izposoja.....	21
3.5	OCENA RAZLIK MED SEGMENTOMA COBISS2/Izposoja IN COBISS3/Izposoja.....	23
3.6	PLAN DEJAVNOSTI PREHODA IZ COBISS2/Izposoja NA COBISS3/Izposoja	24

4	IZVEDBA PREHODA V PRAVO OKOLJE	25
5	SKLEPNE UGOTOVITVE	27
6	PRIMERJAVA Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI	28
7	UPORABNOST NALOGE V PRAKSI	29
8	ZAKLJUČEK	29
9	KAZALO KRATIC	30
10	LITERATURA IN VIRI	31

1 UVOD

V delovanju knjižnic so se z razvojem informacijske tehnologije pojavile velike spremembe. Te se nanašajo tako na posodobitve postopkov dela kot tudi na širitev ponudbe dejavnosti knjižnic. Prej ročno vodenje evidenc je zamenjalo računalniško hranjenje podatkov. To je omogočilo tudi velik preskok na področju izposoje knjižničnega gradiva, saj je ročno izposajo zamenjala avtomatizirana.

Ker pa se informacijska tehnologija razvija zelo hitro, je potrebno stalno posodabljanje tako programske kot tudi strojne opreme. Pri tem se srečujemo z različnimi problemi, ki se nanašajo predvsem na pravilnost vnesenih podatkov v računalniške evidence, pa tudi na delovanje programske in strojne opreme. Problem je tudi veliko podatkov, s katerimi se srečujemo v knjižnicah, zato je treba vsako posodobitev skrbno načrtovati. Pri posodobitvah programske opreme je moteno tudi delo z uporabniki. Med izvajanjem posodobitev namreč delo z uporabniki ni mogoče, zato je treba posodobitve izvajati v času ko je knjižnica zaprta za uporabnike (npr. preko noči).

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Obravnavana tema v nalogi je izposoja knjižničnega gradiva v Knjižnici Fakultete za šport (v nadaljevanju FŠ). Predmet raziskovanja je uporaba programskih orodij sistema COBISS (Koooperativni online bibliografski sistem in servisi) za izposajo knjižničnega gradiva, in sicer obravnava problem posodobitve programa s segmenta COBISS2/Izposoja na segment COBISS3/Izposoja.

1.2 CILJ RAZISKAVE

Cilj raziskave je bil identificirati probleme, na katere smo morali biti pozorni ob prehodu na segment COBISS3/Izposoja, ugotoviti, katere so bistvene razlike v delovanju segmenta COBISS3/Izposoja glede na segment COBISS2/Izposoja in izdelati načrt vseh dejavnosti, potrebnih za nemoten potek prehoda.

V ta namen smo poskusno izvedli prehod na segmenta COBISS3/Izposoja v testno okolje. Proučili smo probleme, ki se lahko pojavijo pri prehodu s segmenta COBISS2/Izposoja na segment COBISS3/Izposoja, in pogledali, kakšne izkušnje so imele s tem preходом nekatere druge knjižnice. Pri testiranju delovanja COBISS3/Izposoja v testnem okolju, pa smo proučili glavne razlike med segmentoma COBISS2/Izposoja in COBISS3/Izposoja. Hkrati s tem smo izdelali načrt vseh dejavnosti, potrebnih za nemoten potek prehoda na nov segment.

Na osnovi ugotovitev, ki smo jih dobili, smo izvedli prehod na segment COBISS3/Izposoja. Po prehodu pa smo podali še sklepne ugotovitve.

1.3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Predpostavili smo, da se bodo med preходом na segment COBISS3/Izposoja pojavili določeni problemi tako pri prehodu kot tudi pri delu z novim programom. Z raziskavo smo zato poskušali ugotoviti:

- kateri problemi lahko nastanejo pri prehodu,
- katere so bistvene spremembe v delovanju segmenta COBISS3/Izposoja glede na segment COBISS2/Izposoja
- in izdelati načrt vseh dejavnosti, potrebnih za nemoten potek prehoda.

1.4 METODOLOGIJA DELA

Izvedli smo kvalitativno raziskavo, in sicer smo uporabili metodo študije primera. Z opisno (deskriptivno) in razlagalno (eksplanatorno) tehniko smo pojasnili ugotovitve.

V ta namen smo proučili literaturo, ki se nanaša na prehod s segmenta COBISS2/Izposoja na segment COBISS3/Izposoja, in nekatere izkušnje s preходом drugih knjižnic. Na primeru testnih podatkov smo proučili probleme, ki bi se lahko pojavili pri prenosu podatkov in delovanju strojne in programske opreme. Prav tako smo na primeru testnih podatkov proučili delovanje postopkov v segmentu COBISS3/Izposoja in bistvene razlike v delovanju glede na segment COBISS2/Izposoja.

1.5 PREDSTAVITEV OKOLJA

Raziskavo smo izvedli v Knjižnici FŠ (O knjižnici, b. d.), ki je visokošolska knjižnica in del univerzitetnega knjižničnega sistema. Podpira študijski in pedagoški proces na FŠ. Je osrednja knjižnica s področja športa, znanosti o športu in s športom povezanih področij (medicina, biomehanika, fiziologija, biokemija, psihologija, sociologija, zgodovina, etika, filozofija, vzgoja, izobraževanje, trženje, upravljanje ...).

V sklopu Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju UL) je del medicinskega kroga knjižnic, ki jih povezuje znanstveno področje medicine. V okviru vrednotenja znanstvenih dosežkov pa sodi k osrednjemu specializiranemu informacijskemu centru za družboslovje (OSIC FDV).

Večina uporabnikov predstavljajo študenti in zaposleni na FŠ. Poleg teh so še študenti in zaposleni iz drugih fakultet in ostali uporabniki. Število obiskovalcev v letu 2016 je bilo glede na ročno evidenco 9808. Izposoja gradiva na dom v letu 2016 je bila 13544 fizičnih enot gradiva, v čitalnico pa 227 (velja samo za računalniško evidentirano izposoj). Knjižnica je za uporabnike odprta od ponedeljka do petka od 9.00 do 15.00, razen v mesecu juliju in avgustu, ko je odprta od 10.00 do 14.00.

Knjižnična zbirka obsega približno 35.000 enot gradiva. Gradivo je v glavnem s področja športa in znanosti o športu ter tudi drugih področij, ki so pomembna za proučevanje športa (medicina, sociologija, psihologija ...). Knjižnični fond se redno dopolnjuje.

Knjižna zbirka obsega približno 19.800 inventarnih enot knjig. Knjige so dostopne v prostem pristopu, manj iskano in starejše gradivo pa je v depozitu. V COBISS so vnesene knjige, ki so bile pridobljene od leta 1972. Starejše gradivo je dostopno preko listkovnega kataloga, ki se ga od leta 2005 ne dopolnjuje več. Nekatere knjige si je možno izposoditi samo v čitalnico, večino pa tudi na dom. Rok izposoje je en mesec, za nekatere pa en teden. Rok izposoje za gradivo je mogoče podaljšati dvakrat, tudi preko COBISS/OPAC-a.

Zbirka serijskih publikacij šteje okrog 6600 inventarnih enot revij. Revij ne izposojamo na dom, mogoča je samo izposoja za čitalnico. Izposoja revij se beleži ročno.

Multimedijsko gradivo obsega približno 700 enot, vse je vneseno v COBISS. Večino gradiva si je mogoče izposoditi na dom, del pa je na voljo samo za čitalnico.

Priročna zbirka obsega okrog 280 enot gradiva. To so predvsem priročniki, slovarji, enciklopedije, leksikoni ... Celotna zbirka je vnesena v COBISS. Priročniki so na voljo le za čitalniško uporabo.

Knjižnica hrani približno 8000 zaključnih del (specialistična dela, diplome, magistrska dela in disertacije). To gradivo je v celoti vneseno v COBISS, od leta 2007 pa je praviloma dostopno v elektronski obliki in prosto dostopno uporabnikom preko spleta. Gradiva v fizični obliki ne izposojamo na dom. Od letošnjega aprila se zaključna dela vnašajo tudi v Repozitorij Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju RUL).

2 IZPOSOJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Način dela v knjižnicah se je skozi zgodovino spreminjal in prilagajal potrebam uporabnikov. Z razvojem informacijske tehnologije in novih nosilcev zapisov so se pojavile največje spremembe. Kronološko je razvoj potekal od iznajdbe različnih nosilcev informacij in uvedbe prvih računalniških aplikacij za podporo knjižnicam do uvedbe integriranih knjižničnih sistemov in javno dostopnih katalogov (Rubin, 2016).

Razvoj informacijske tehnologije je omogočil veliko poenostavitev dela knjižničarjev. Prav tako je prinesel spremembe tudi za uporabnike, saj velik del knjižničnih storitev, za katere so morali prej priti v knjižnico oziroma so potrebovali knjižničarja, zdaj lahko opravijo sami od doma ali za ta namen uporabijo sodobno tehnologijo (npr. knjigomat za izposajo, računalnik za oddaljen dostop ...). Hkrati pa je prav informatizacija podatkov knjižnicam omogočila širitev nabora storitev (dostop do svetovnega spleta, uporaba elektronskih baz, e-knjige, e-katalogi ...). Informacijski razvoj je tako olajšal delo uporabnikom, zahteva pa od njih tudi informacijsko pismenost in stalno izobraževanje. Zato je ena od nalog knjižnic tudi izobraževanje uporabnikov v tej smeri.

Osnovna naloga sodobnih knjižnic nikakor ni samo izposoja gradiva, je pa to še vedno zelo pomembna dejavnost knjižnice. Dejavnost izposoje v knjižnici ne zajema samo izposoje fizičnega gradiva, temveč je del širšega področja dela z uporabniki in kot taka predstavlja tudi

glavno kontaktno stičišče uporabnika s knjižnico. Še posebej to velja za manjše knjižnice, kjer fizično izposoji in posredovanje informacij uporabnikom ter drugo delo z njimi izvaja en človek in ni jasne razmejitve med izposojevalcem in referenčnim bibliotekarjem (Kraljič, 2005).

Razvoj izposoje knjižničnega gradiva je potekal skupaj z razvojem celotnega knjižničnega sistema. Pri izposoji je šel razvoj predvsem v smeri njene avtomatizacije (Kraljič, 2005). Kot kaže statistika (Slovenske..., b.d.), se število knjigomatov v knjižnicah povečuje. Ti so se ponekod že precej uveljavili. Knjigomati omogočajo uporabnikom samostojno izposoji gradiva. Nadgradnja za uporabo knjigomatov so tudi sortirni sistemi, ki omogočajo samodejno sortiranje vrnjenega gradiva po statusu in celo po oddelkih in nadstropjih. V povezavi z RFID-opremo so taki sistemi omogočili veliko poenostavitev dela, saj z njihovo pomočjo lahko hkrati evidentiramo več gradiva naenkrat, kar bistveno pohitri proces izposoje. Takšna oprema mora med drugim biti povezljiva s programsko opremo COBISS. V takšne RFID-sisteme lahko povežemo tudi druge enote, kot so zaščitni sistemi, senzorska vrata ipd. (Emmett in Kern, 2003).

Veliko avtonomnost omogočata tudi uporaba e-gradiva in digitalizacija obstoječega gradiva. Prizadevanja so usmerjena v digitalizacijo, prosto dostopnost gradiva in zbiranje digitalno rojenega gradiva, kar je osnova za gradnjo e-knjižnic.

2.1 INFORMACIJSKI SISTEMI

Značilnost sodobnih informacijskih sistemov je običajno veliko podatkov. Zaradi tega in zaradi kompleksnosti sistema je treba zagotoviti preglednost in enolično identifikacijo podatkov. Zasnova (Vintar, 2006). podatkovne baze pa mora omogočati čim večjo dinamičnost, to je prilagajanje sistema potrebam uporabnikov in razvoju informacijskega sistema. Brezhibno in pravilno mora biti tudi delovanje sistema. Uporabniško (Kavčič - Čolić, 2017) prijazen sistem je učinkovit, preprost in prijazen za uporabo.

Prehod na nov informacijski sistem

Prehod na nov informacijski sistem je projekt, ki je del večjega projekta – gradnje informacijskega sistema. Mogoče ga je izvesti na več načinov. Po Vintarju (2006), ločimo naslednje načine prehodov:

- direktni prehod,
- paralelni tek,
- pilotni tek,
- fazni prehod.

Pri direktnem prehodu v nekem trenutku preidemo na nov sistem in starega opustimo. »Direktni prehod zahteva pred uvedbo, zelo natančno planiranje, temeljite priprave ter skrbno preverjanje nove rešitve, do vseh najmanjših podrobnosti« (Vintar, 2006, str. 131).

Pri paralelnem teku nekaj časa vzdržujemo star in nov sistem. Oba tečeta paralelno, kar omogoča primerjavo rezultatov. Tako hitro ugotovimo morebitne napake. Paralelni tek omogoča, da sistem temeljito preizkusimo. Ta prehod je povezan z dvojnimi deli, vse od priprave podatkov do analize rezultatov, kar je največja slabost tega načina prehoda (Vintar, 2006).

Pri pilotnem teku sistem preizkusimo na podatkih iz preteklega obdobja. Ta način je podoben kot paralelni tek, le da uporabljamo stare podatke. Njegova slabost je, da se obseg dela med pilotnim tekom poveča (Vintar, 2006).

Fazni prehod je kombinacija paralelnega in direktnega prehoda. Tu prehod naredimo najprej samo na izbranem delu poslovnega sistema. Lahko je v obliki paralelnega teka ali direktnega prehoda. Ko je sistem na tem delu dobro vpeljan, ga vpeljemo še na drugih delih (Vintar, 2006).

Nove informacijske rešitve nikdar niso brezhibne. Skoraj vedno se bodo v začetnem obdobju pojavljale pomanjkljivosti, napake v delovanju in celo popolni izpadi sistema. Zato je še toliko pomembneje izbrati čim manj tvegan prehod na nov sistem (Vintar, 2006).

Planiranje in načrtovanje dejavnosti je osnova za izvajanje, izvajanje mora spremljati kontrola in tej sledi ukrepanje (Vintar, 2006).

Za izvedbo prehoda je smiselno izdelati načrt dejavnosti, saj sta načrtovanje in izvedba dejavnosti ključnega pomena za uspešnost projekta. V načrtu se določi vse dejavnosti, ki jih je treba izvesti, prav tako pa se lahko terminsko določi, do kdaj je treba narediti posamezno dejavnost. Zelo priporočljivo je tudi, da se določi, kdo je za kaj zadolžen. Potek načrtovanih dejavnosti v terminskem načrtu je treba sproti spremljati, prav tako je treba spremljati, kako poteka izvajanje dejavnosti. Terminski načrt se lahko vmes tudi popravlja in prilagaja spremenjenim razmeram. Poleg testiranja programa je namreč treba opraviti še vse tekoče delo, kar lahko ustvari določene pritiske na zaposlene. Temu se lahko delno izognemo tako, da vnaprej izdelamo terminski načrt vseh aktivnosti in se ga skušamo držati.

2.2 KNJIŽNIČNI INFORMACIJSKI SISTEM COBISS

V Sloveniji se knjižnična dejavnost izvaja kot javna služba. Knjižnice (Platforma COBISS, 2016) so preko nacionalnega knjižničnega sistema COBISS povezane z vzajemno katalogizacijo in vzajemno bibliografsko-kataložno bazo podatkov (COBIB). V mrežo COBISS so vključene tudi nekatere tuje države.

Vlogo nacionalnega centra za COBISS je v Sloveniji prevzel IZUM, ki ga je ustanovila Vlada Republike Slovenije kot informacijski servis slovenske znanosti, kulture in izobraževanja. IZUM je razvijalec in skrbnik knjižničnega informacijskega sistema, prav tako pa skrbi tudi za izobraževanje uporabnikov za uporabo programske opreme. (Institut informacijskih ..., b. d.) Izobraževanje uporabnikov, za uporabo informacijskega sistema, izvaja tudi Nacionalna knjižnica.

Najnovejša programska oprema za avtomatizacijo knjižničnega poslovanja, ki jo razvija in vzdržuje IZUM, se imenuje COBISS3. To je tako imenovana tretja generacija programske opreme, ki je zasnovana za operacijski sistem Windows. Podatki se shranjujejo v relacijske podatkovne baze Oracle, na strežnikih, z operacijskim sistemom Linux. Programski strežnik in program pa sta zasnovana v programskem jeziku Java (Platforma COBISS, 2016).

Programska oprema COBISS3 obsega (Platforma COBISS, 2016):

- vzajemno katalogizacijo (COBISS3/Katalogizacija),
- spletna aplikacija COBISS/OPAC (uporabnikom je na voljo tudi mCOBISS za mobilne naprave),
- lokalne aplikacije (COBISS3/Nabava, COBISS3/Serijske publikacije, COBISS3/Izposoja, COBISS3/Medknjižnična izposoja, COBISS3/Izpisi, COBISS3/Upravljanje aplikacij)
- druge aplikacije (bibliografije raziskovalcev, najbolj brane knjige, knjižnično nadomestilo) .

2.3 IZPOSOJA V KNJIŽNICI FAKULTETE ZA ŠPORT

Začetki zdajšnje knjižnice FŠ segajo v leto 1947, leta 1956 pa je začela voditi prve ročne evidence izposoje gradiva (Zgodovina knjižnice, b. d.).

Z januarjem 1996 je knjižnica postala polnopravna članica COBISS-a (Debeljak, 2010). Začela je s katalogizacijo (vnosom gradiva) in bibliografijo raziskovalcev. Računalniška izposoja je bila vzpostavljena februarja 2002. Marca 2003 je knjižnica dobila novo, večjo čitalnico in prosti pristop. Leta 2006 pa je bil za člane knjižnice vzpostavljen oddaljen dostop do informacijskih virov za potrebe visokošolskih knjižnic, ki ga izvaja Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) in ki članom knjižnic po predhodni prijavi omogoča dostopanje do izbranih elektronskih virov s poljubne lokacije in ob poljubnem času.

V knjižnici sta zaposleni dve delavki, ki izmenično izvajata tudi izposajo. Delavka, ki je na izposoji, poleg izposoje gradiva hkrati izvaja tudi referenčno delo.

Za izposajo imamo namenjeno eno delovno postajo, ki obsega računalnik, čitalnik črtne kode, tiskalnik za zadolžnice in račune, laserski tiskalnik za opomine in tiskalnik za nalepke, za članske izkaznice. Za tiskanje zadolžnic in računov uporabljamo tiskalnik STAR650, za tiskanje nalepk tiskalnik ZEBRA, za lasersko tiskanje pa tiskalnik HP. Za odčitavanje črtnih kod uporabljamo čitalnik. Ne uporabljamo knjigomatov in RFID-opreme. Na računalniku za izposajo uporabljamo operacijski sistem Windows 8 in programski jezik Java 7. Knjižnica nima oddelkov.

Izposojevalni rok je en mesec, za nekatero gradivo pa en teden. Za pretečen rok izposoje imamo tolerančni rok 3 dni. V primeru poteka roka izposoje uporabnik lahko prejme največ tri obvestila, ki so v pisni obliki. Uporabnikom omogočamo podaljšanje gradiva tudi preko servisa »Moja knjižnica« v OPAC-u. Prav tako jim omogočamo samodejno obveščanje pred iztekom roka izposoje in pred poslanim opominom na e-naslov. Rezervacij gradiva preko OPAC-a ne omogočamo (Pravila ..., b. d.).

Plačilni promet (zamudnina, opomini ...) se izvaja samo v gotovini. Smo zavezanci za davčno potrjevanje računov. Medknjižnične izposoje ne izvajamo s programom COBISS. Izposoja se je do prehoda izvajala v segmentu COBISS2/Izposoja.

2.3.1 Načrtovanje prehoda na segment COBISS3/Izposoja v knjižnici FŠ

Prehod smo načrtovali že v letu 2014, vendar smo ga kasneje preložili. Glavni razlog za to je bil, da še ni bilo dogovorjeno upravljanje referenčne baze študentov UL.

Ker smo del univerzitetnega knjižničnega sistema, za nas veljajo priporočila Univerzitetne službe za knjižnično dejavnost UL oziroma sklepi Komisije za razvoj knjižničnega sistema UL. Zaradi tega smo, k prehodu na COBISS3/Izposoja, pristopili v okviru skupnega prehoda članic UL.

Glavni razlog za prehod je bil, da so segment COBISS2/Izposoja nehali nadgrajevati in bo IZUM izvajal samo še nujna vzdrževalna dela (Prehod knjižnic ..., 2016). Poleg tega smo imeli segmenta Zaloga in Katalogizacija že v COBISS3, izposoje pa še ne. To je bilo zelo nepraktično za delo, saj je bilo treba stalno prehajati iz enega programa v drugega. Ker je bil program COBISS2 narejen še za operacijski sistem DOS, je bil tudi precej neprijazen za zaposlene v knjižnici.

Odločili smo se za tako imenovani pilotni tek prehoda, tako da smo program najprej preizkusili na testnih podatkih

2.4 NAVODILA ZA IZVEDBO PREHODA NA SEGMENT COBISS3/Izposoja

Prehod na COBISS3/Izposoja v celoti vodi IZUM, ki je pripravil tudi vsa navodila v zvezi z njim. Poleg navodil IZUM-a smo si pri prehodu pomagali tudi z e-priročnikom za COBISS3/Izposajo.

IZUM pred izvedbo pravega prehoda knjižnicam omogoči tudi izvedbo testnega prehoda. Testno okolje se namesti na željo knjižnice, da lahko pred prehodom v pravo okolje preizkusi celotno izvedbo postopka. Testna različica je namenjena tudi izobraževanju in spoznavanju s programom in novim načinom dela. Ker gre v primeru prehoda na nov segment tudi za učenje novih postopkov, se je treba zavedati, da je pri vsakem učenju pomembno usvojeno znanje čim večkrat obnoviti, da ne pride do pozabljanja (Zule, 2013). Za ta namen je testno okolje zelo primerno, saj izvajanje postopkov na pravih podatkih za namen učenja ni mogoče. Prednost testne različice je tudi ta, da lahko med testiranjem v testnem okolju, delo v pravem okolju poteka nemoteno. Slabost pa je povečan obseg dela, saj morajo zaposleni poleg svojega dela vzporedno delati še s testno različico programa.

Arhiv (Prehod iz ..., 2016) transakcij, izvedenih v COBISS2/Izposoja, se ne prenaša v COBISS3/Izposoja. Za ta namen je še eno leto od prehoda omogočen dostop do segmenta COBISS2/Izpisi. Prav tako se tudi kopije izdanih računov ne prenesejo v COBISS3, te so še eno leto dostopne v COBISS2/Posebne funkcije. Statistike o izposoji, za potrebe poročanja, bo morala knjižnica pripravljati v COBISS2/Izpisi do datuma prehoda, po njem pa v COBISS3/Izpisi in jih nato po potrebi sešteti. Statistike STA8XX iz COBISS2/Izpisi po prehodu ne bo več mogoče pripravljati, zato jo je treba pripraviti pred prehodom in shraniti za kasnejšo uporabo.

Med prenosom podatkov delo v COBISS2/Izposoja ni možno, zato je prehod smiselno izvesti zunaj delovnega časa knjižnice ali pa jo je treba medtem zapreti. Prav tako med prenosom podatkov ni mogoče dostopati do COBISS/OPAC-a domače knjižnice, zato je smiselno o tem predhodno obvestiti uporabnike.

Tudi pri uporabi testne različice je treba upoštevati Zakon o varstvu osebnih podatkov, saj se program testira na pravih podatkih (Prehod iz ..., 2016).

Zahteve IZUM-a, ki jih je treba narediti pred prehodom na COBISS3/Izposoja, so (Kamenšek, b. d.):

- da vsaj en delavec knjižnice opravi tečaj »*Uporaba programske opreme COBISS3/Izposoja*«,
- potrjena veljavna različica *Zapisnika o izposoji za COBISS3*,
- dovoljenje, ki ga da knjižnica IZUM-u, za vpogled v osebne podatke članov,
- analiza baze in nastavitve, ki ju izvede IZUM.

Pred izvedbo prehoda knjižnica IZUM-u sporoči tudi seznam vseh izhodnih naprav (tiskalniki, čitalniki črtne kode, RFID-oprema ...), ki jih uporablja pri svojem delu, tako da lahko IZUM preveri skladnost naprav s programom COBISS3. Pred prehodom je priporočljivo namestiti zadnjo različico Jave. Prav tako je priporočljivo izvesti paketno brisanje neaktivnih članov, da se ti ne prenašajo v COBISS3.

2.4.1 Dejavnosti za vzpostavitev testnega okolja

Pred izvedbo prehoda knjižnica pripravi CIR izpise, ki jih uporabi za kasnejše preverjanje pravilnosti prenosa podatkov. Seznane pripravi v COBISS2/Izpisi. Pomembno je, da se po pripravi seznamov do vzpostavitve testne baze ne izvaja dejavnosti v COBISS2/Izposoja. Ker pa je to v primeru testne baze težko zagotoviti, mora biti vsaj časovni razmik med pripravo izpisov in prenosom podatkov čim krajši. V nasprotnem primeru lahko pride do neskladnosti med podatki (npr. zaradi podaljševanja roka izposoje preko spleta).

Seznami, ki jih pripravi knjižnica pred izvedbo prehoda, so (Navodila ..., 2017):

- seznam članov z izposojenim gradivom – CIR002,
- seznam gradiva po statusu – CIR101 (pripravimo ločene izpise za posamezne statute),
- seznam članov z evidentiranim dolgom – CIR005,
- seznam članov z opombami – CIR006,
- seznam stalnih rezervacij – CIR106,
- seznam članov z opomini – CIR207.

Ko IZUM pripravi testno bazo, knjižnica začne testiranje programa, ki vključuje:

1. *testiranje pravilnosti prenosa podatkov iz COBISS2/Izposoja;*
2. *testiranje strojne opreme – izhodnih naprav;*
3. *testiranje delovanja postopkov, ki jih knjižnica najpogosteje izvaja.*

Pred začetkom testiranja je treba najprej preveriti uporabniška imena in po potrebi dodeliti pooblastila za delo v COBISS3/Izposoja (pooblastila LOAN) in COBISS3/Upravljanje aplikacij (pooblastila ADM).

Testiranje pravilnosti prenosa podatkov

Pri testiranju pravilnosti prenosa podatkov s predhodno pripravljenimi CIR-izpisi preverimo (Navodila ..., 2017):

1. število evidentiranih izvodov po posameznem statusu:
 - primerjamo CIR101 s pojmi za polje »Status v izposoji« v iskalniku »Neprosto gradivo«;
 2. izposojeno gradivo pri članih:
 - naključno izberemo nekaj članov in jih primerjamo s podatki v izpisu CIR002;
 3. evidentirane terjatve pri članih:
 - naključno izberemo nekaj članov in primerjamo podatke s podatki v izpisu CIR005;
 4. opombe pri članih:
 - primerjamo število članov z opombami (iskalno polje »Opomba o članu obstaja« v COBISS3/Izposoja) s številom opomb v izpisu CIR006,
 - naključno izberemo člane in preverimo opombe (v iskalnem polju »Opomba« preverimo, ali je vsebina opombe odrezana);
 5. opomini pri članih:
 - naključno izberemo člane v izpisu CIR207 in jih primerjamo s stanjem v COBISS3/Izposoja.
- Dodatno preverimo še:
6. šifrante:
 - preverimo, ali so se pravilno prenesli, in jih po potrebi dopolnimo.

Posebej pozorno je treba preveriti zneske v ceniku, če je knjižnica zavezana za plačilo DDV. V tem primeru je treba zneske vnesti tako, da se DDV obračuna pravilno. Prav tako je treba biti pozoren pri ceniku, če knjižnica izvaja medknjižnično izposajo, saj se v COBISS3 postavke iz cenika za medknjižnično izposajo ne prenesejo.

7. Preverimo, ali se število članov v COBISS2 ujema s številom članov v COBISS3 (ukaz SELECT v COBISS2 in iskalnik »Član« – gumb »Poišči vse« v COBISS3).
8. Primerjamo število članov po posameznih kategorijah (ukaz »EXPAND KP7 CG=« v COBISS2 in iskalnik »Član« – pregled pojmov za polje »Kategorija« v COBISS3).
9. Za naključno izbrane člane primerjamo, ali se ujemajo datumi zadnjega obiska (ukaz »EXPAND KP7 DA=« v COBISS2 in iskalnik »Član« – pregled pojmov za polje »Datum zadnjega obiska« v COBISS3).
10. Za naključno izbrane člane preverimo, ali so evidentirani isti izvodi gradiva, terjatve, opomini ... (Navodila ..., 2017).

Pri prenosu baze iz COBISS2 v okolje COBISS3 se na strežniku IZUM-a lahko izpišejo določena sporočila o napakah. IZUM jih posreduje knjižnici, saj jih je treba analizirati (npr. nepreneseni izposojeni izvodi, neobstoječi izposojeni izvodi ...) (Navodila ..., 2017).

Testiranje strojne opreme – izhodnih naprav

Preverimo, ali delujejo vse izhodne naprave, na računalniku, ki ga knjižnica uporablja za izposajo. To so razni tiskalniki, čitalniki črtne kode, knjigomati ... (Prehod iz ..., 2016).

Testiranje delovanja postopkov

Pred začetkom dela je treba nastaviti osnovne parametre izposoje za (Navodila ..., 2017):

- oddelke,
- časovne parametre (razred »Moja knjižnica«),
- koledar (razred »Moja knjižnica«),
- številke računov (nastavi se na zadnjo porabljeno številko; npr. če je zadnja porabljena številka 65, se nastavi nanjo, če začnemo z ena, pa nastavimo na 0),

- pogoje koriščenja storitev knjižnice (omejitve pri izposoji, veljavnost članstva oziroma privzeti datum poteka članstva ...),
- nastavitev števca za dodelitev vpisne številke,
- omejitve poslovanja ...

Preverijo se tudi najpogostejši postopki, ki jih knjižničar opravlja pri svojem delu (Navodila ..., 2017):

- vpis novega člana,
- izpis nalepke za člansko izkaznico,
- izposoja na dom,
- podaljšanje roka izposoje,
- izpis zadolžnice,
- rezervacija gradiva,
- vračilo gradiva,
- izpis listka za rezervacijo po vračilu rezerviranega gradiva,
- evidentiranje terjatve za zamudnino,
- vpogled v stanje gradiva,
- zaključek blagajne,
- izdelava in pošiljanje opominov,
- iskanje v katalogu ...

Preveriti in nastaviti je treba tudi vse izpise. To so izpisi ob zaključku blagajne, zadolžnica, račun, opomini ... Prav tako je treba nastaviti tudi vse posebne izpise v segmentu »Izpisi«, ki jih knjižnica uporablja pri svojem delu (Navodila ..., 2017).

2.4.2 Dejavnosti za prehod v pravo okolje

Celoten postopek prehoda v pravo okolje je identičen prehodu v testno okolje. Razlika je le, da po prehodu v pravo okolje, delo s programom COBISS2/Izposoja ni več možno, dostop se namreč takoj ukine. V času ko se izvaja prehod v pravo okolje, tudi ni možno delo z uporabniki. Ker po prehodu dostop do COBISS2/Izposoja ni več mogoč, je treba prej pripraviti še nekatere dodatne izpise:

1. CIR307 (izdani računi – za ugotovitev zadnje tekoče številke računa) in preveriti zadnjo vpisno številko člana, da jo potem nastavimo v COBISS3, če želimo, da nam vpisne številke tečejo neprekinjeno naprej;
2. podatke iz COBISS2 za preverjanje spodaj navedenih podatkov:
 - število članov (z ukazom SELECT),
 - kategorije članov,
 - datume zadnjega obiska za naključno izbrane člane,
 - podatke za naključno izbrane člane o evidentiranih izvodih gradiva, terjatev, opominih ...¹
3. obvezna je tudi izdelava statistik STA8XX, ker jih v segmentu COBISS2/Izpisi ne bo več mogoče pripraviti (Prehod iz ..., 2016).

2.4.3 Ugotovitve knjižnice, ki je že izvedla prehod na segment COBISS3/Izposoja

O izkušnjah drugih knjižnic glede prehoda na COBISS3/Izposoja ne obstaja veliko pisnih virov. Več virov je v povezavi s preходом na COBISS3/Katalogizacija in COBISS3/Zaloga.

V knjižnici Šolskega centra Novo mesto so po prehodu na COBISS3/Izposoja imeli nekatere težave. Kot navajajo, je bil problem v počasnosti delovanja, saj so na odziv programa za izposajo čakali tudi po 30–60 sekund, kar se je izkazalo kot problem pri izposoji več gradiva za posameznega uporabnika. Težava se je pojavila tudi pri učbenikih, ki jih imajo vnesene po sistemu vzporednih zapisov. Zanje se pri vsaki izposoji izpiše posebno opozorilo, ki ga je treba vsakokrat potrditi. Pogosto se jim je zgodilo, da jim je program med delom »zamrznik«. Menijo tudi, da je problem veliko korakov za izposajo oziroma vračilo gradiva, kar še upočasni celoten postopek. V knjižnici imajo tudi več oddelkov, kar še dodatno upočasni postopke vračanja in izposoje, ker morajo preklapljati med oddelki. Mnenja so še, da je bil v primerjavi s številom ukazov za posamezne operacije COBISS2 hitrejši. Nadalje ugotavljajo, da je težava tudi iskanje člana po imenu in priimku, ki je dolgotrajnejše v primerjavi s COBISS2 (Debevc Rakoše in Šašek, 2013).

¹ Podrobnejši opis priprave podatkov se nahaja v podpoglavju 2.4.1 – Dejavnosti za vzpostavitev testnega okolja.

Dobili smo tudi nekatera posamezna ustna mnenja knjižničarjev, ki so se nanašala predvsem na več korakov oziroma več »klikanja« z miško, kar so izpostavili kot največji problem.

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 METODA ŠTUDIJE PRIMERA

Metoda (Flere, 2000) študije primera je metoda, katere namen je poglobljen vpogled v problem. Z njo skušamo celostno proučiti en primer oziroma proces. Študija primera je lahko temeljit opis in analiza zaokroženega sistema. Izvajamo jo predvsem s kvalitativnimi tehnikami. Ti postopki so lahko samo na ravni opisov pojava ali pa poiščejo tudi vzročno-posledične odnose znotraj posameznega primera. Najpogosteje se uporablja za družboslovna raziskovanja.

3.2 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Že samo testiranje programa na testnih podatkih oziroma v testnem okolju predstavlja omejitev. Testiranje smo izvedli na končni verziji programa, vendar program za delo ne uporablja prave baze, temveč v ta namen pripravljeno testno bazo. Ta temelji na pravih podatkih, prenesenih iz baze COBISS2/Izposoja. Pri testiranju smo se omejili predvsem na uporabniški vidik (testiranje pravilnosti prenesenih podatkov, delovanje postopkov in strojne opreme).

V testni različici smo lahko preizkusili večino postopkov z izjemo:

- pošiljanja računov na FURS in tiskanja QR-kode na računih,
- oddaljenega dostopa,
- prevzemanja študentov iz referenčne baze,
- e-obveščanja,
- paketnega brisanja nedejavnih članov.

3.3 IZVEDBA PREHODA V TESTNO OKOLJE COBISS3/Izposoja

Ko smo izpolnili vse pogoje (tečaj, zapisnik, dovoljenje za vpogled v bazo, analiza baze), smo skupaj z IZUM-om, določili termin prehoda. Izvedli smo ga po metodi pilotnega teka, tako da smo program preizkusili v testnem okolju.

Pred izvedbo prehoda smo najprej naredili paketno brisanje nedejavnih članov. To so člani, ki v knjižnici že več kot eno leto niso opravili nobene transakcije, nimajo dolgov, opomb in nimajo veljavnega članstva. Na osnovi analize segmenta COBISS2/Izposoja, ki jo opravi IZUM, smo morali popraviti šifrant partnerjev (člani - pravne osebe). Vanj smo dodali akronime knjižnic ter drugih pravnih oseb in kontaktno osebo. Ker smo imeli v bazi veliko partnerjev, smo si pomagali tako, da smo najprej pobrisali vse partnerje, ki niso bili dejavni več kot dve leti, nato pa šifrant dopolnili.

IZUM-u smo morali sporočiti tudi podatek, kako naj se preračunava zamudnina. Odločili smo se za možnost obračunavanja po ceni v veljavnem ceniku tako, da se veljavnost cenika nastavi na najstarejši datum poteka pri izposojenem gradivu. Prav tako smo jim morali sporočiti še, katero strojno in programsko opremo uporabljamo za izposajo, da so preverili kompatibilnost opreme s programsko opremo COBISS3/Izposoja. Ugotovili so, da je vsa naša strojna in programska oprema v skladu z zahtevami za nov program.

Po prenosu podatkov v testno bazo COBISS3/Izposoja smo od IZUM-a dobili navodila za dostop do testne baze in testiranje programa. Pred začetkom testiranja smo preverili še, ali se nastavitve v programu ujemajo z nastavitvami v zapisniku.

3.3.1 Testiranje pravilnosti prenesenih podatkov

- **Člani z izposojenim gradivom**

Iz seznama članov z izposojenim gradivom (izpis CIR002) smo naključno izbrali 30 članov in preverili, ali se podatki o izposojenem gradivu pri posameznem članu ujemajo s podatki v COBISS3. Podatki so se ujeli pri vseh izbranih članih.

- **Gradivo po statusu**

Primerjali smo število enot gradiva po posameznih statusih. V COBISS2 smo si pomagali z izpisom CIR101. V COBISS3 smo uporabili iskalnik »Neprosto gradivo«, in sicer smo pri iskalnem polju »Status v izposoji« uporabili pregled pojmov. V COBISS2 smo imeli samo gradivo s statusom »C« (izposojeno na dom). Ta podatek se je ujemal s podatkom iz COBISS3. V COBISS3 pa smo dobili še nekaj gradiva s statusom »F« (prosto gradivo).

- **Člani z evidentiranimi terjatvami**

Iz seznama članov z evidentiranim dolgom (CIR005) smo naključno izbrali 30 članov in preverili, ali se terjatve ujemajo s terjatvami pri teh članih v segmentu COBISS3/Izposoja. Podatki o trenutni zamudnini se sprva niso ujemali, zato smo kontaktirali IZUM. Z njihovo pomočjo smo rešili težavo, treba je bilo aktivirati cenik tako, da se njegova veljavnost nastavi na najstarejši datum poteka pri izposojenem gradivu. Ko smo to uredili, so se podatki ujemali pri vseh izbranih članih.

- **Opombe pri članih**

Število članov z opombami (izpis CIR006) smo primerjali s številom članov z opombami v COBISS3/Izposoja. V COBISS3 smo to preverili tako, da smo pregledali, kolikokrat se pri iskalnem polju »Opomba o članu obstaja« pojavi vrednost »Da«. Obe vrednosti sta se ujemali. Z istim postopkom smo pogledali še vsebino vseh opomb, ali je v celoti prenesena ali pa je vsebina opombe odrezana. Opombe so bile v celoti prenesene.

Da smo preverili, ali se je vsebina opombe prenesla pravilno, smo naključno izbrali nekaj članov z opombami (izpis CIR006) in primerjali opombe pri teh članih z opombo v segmentu COBISS3/Izposoja. Pri vse izbranih članih so se zapisi ujemali.

- **Opomini pri članih**

Iz seznama članov z opomini (izpis CIR207) smo za vsak opomin (1., 2., 3.) naključno izbrali nekaj članov in jih primerjali s stanjem v COBISS3. Ugotovili smo, da se stanje glede opominov pri izbranih članih ujema. Pri teh članih smo hkrati preverili še stanje evidentiranega izposojenega gradiva in terjatev. Tudi tu se je stanje ujemalo.

- **Cenik**

Preverili smo vse postavke v ceniku. Ugotovili smo, da je treba popraviti nekatere opise postavk v ceniku, ker se te niso v celoti prenesli.

- **Število vseh članov**

Število vseh članov v COBISS2/Izposoja smo primerjali s številom članov iz COBISS3/Izposoja. Število članov se je ujemalo. V COBISS2 smo uporabili ukaz `SELECT CG=»*«`, v COBISS3 pa v iskalniku »Član« uporabili gumb »Poišči vse«.

- **Število članov po kategorijah**

V obeh segmentih smo med seboj primerjali število članov po posameznih kategorijah. Ugotovili smo, da se ujema. V COBISS2 smo uporabili ukaz »KP7 CG=«, v COBISS3 pa pregled pojmov po iskalnem polju »Kategorija« v iskalniku »Član«.

- **Datum zadnjega obiska pri članu**

Datum zadnjega obiska pri naključno izbranih članih v COBISS2 se je ujemal z datumom v COBISS3. V COBISS2 smo uporabili ukaz »KP7 DA=«, v COBISS3 pa smo uporabili pregled pojmov po iskalnem polju »Datum zadnjega obiska« v iskalniku »Član«.

3.3.2 Testiranje delovanja strojne opreme

V COBISS3/Izposoja smo preverili delovanje vse strojne opreme, ki jo uporabljamo pri izposoji. To so čitalnik črtne kode, tiskalnik za zadolžnice in račune, tiskalnik za nalepke (za izkaznice) in laserski tiskalnik, za tiskanje opominov. Vsa strojna oprema, razen tiskalnika za zadolžnice in račune, je delovala. Pri tiskalniku za zadolžnice in račune je bila za naš tip tiskalnika potrebna prenamestitev tiskalnika. Treba je bilo fizično prestaviti stikalo na spodnji strani tiskalnika. Tiskalnik nam tudi ni pravilno odrezal zadolžnice. To smo uredili skupaj z IZUM-om. Treba je bilo nastaviti parametre za rezanje v gonilniku tiskalnika.

3.3.3 Testiranje delovanja postopkov

Pred začetkom testiranja postopkov smo nastavili parametre izposoje. Pri testiranju postopkov smo si poleg navodil IZUM-a pomagali tudi z e-priročnikom za COBISS3/Izposoja (2008).

- **Izdelava opominov**

Programsko nastavljeni izpisi za tiskane opomine za nas niso bili dovolj pregledni, zato smo si izdelali svoj izpis za opomine. Sami smo lahko dodali le razmik med vrsticami in s tem dosegli večjo preglednost. Na izpis smo dodali še odprtost knjižnice. Popravili smo še podatek o davčni številki in odstranili številko faksa. Ta podatek se nahaja v razredu »Domača knjižnica«, do njega smo prišli z dvojnim klikom na ta razred. Omenjeni podatki se potem izpišejo tudi na zadolžnici in računu.

Na opominih smo želeli smo popraviti tudi seznam izposojenega gradiva, za katerega se izstavlja opomin. Ker pa se ta izpisuje programsko, ga sami nismo mogli popravljati. Edino, kar smo lahko dodali je bila prazna vrstica na začetku in na koncu seznama.

- **Zaključek blagajne**

Blagajniški izpis smo posredovali v računovodstvo, da preverijo, ali jim ustreza njegova nova oblika. Izpis je bil ustrezen.

- **Paketno brisanje članov**

Ko smo želeli preizkusiti paketno brisanje članov, smo ugotovili, da nimamo pooblastila za paketno brisanje neaktivnih članov. Na IZUM-u smo izvedeli, da paketnega brisanja članov v testni različici ni mogoče preizkusiti.

- **Izposoja gradiva članu**

Za urejanje atributov razreda »Partner« nismo imeli pooblastila, zato smo ga pridobili na IZUM-u. Na zadolžnici smo dodali podatka o odprtosti knjižnice in terjatvah člana.

Števec za dodelitev vpisne številke smo nastavili na zadnjo porabljeno številko, tako je sistem samodejno dodelil prvo naslednjo številko. Za tak način dodeljevanja smo se opredelili v Zapisniku o izposoji.

- **Evidentiranje in poravnava terjatve pri članu**

Sprva nam program ni pravilno računal zamudnine, ker je cenik veljal od aktivacije v testni različici. To so nam uredili na IZUM-u tako, da so cenik dali v veljavo od najstarejšega datuma poteka pri izposojenem gradivu. Med podatke, ki se izpišejo na računu, smo dodali še odprtost knjižnice.

- **Vnos novega člana**

Ugotovili smo, da pri vpisu novega člana nimamo pooblastila za prenos člana iz referenčne baze študentov. To smo javili na IZUM, kjer so nam dodelili pooblastilo. Hkrati so nam namestili tudi testno referenčno bazo, da smo lahko testirali postopek prenosa člana iz referenčne baze.

- **Izpisi za potrebe statistike**

Izpisov za potrebe statistike v segmentu COBISS3/Izposoja za čas pred prehodom ni mogoče pripraviti.

- **Izpisi za izposojeno gradivo po članih**

Izpisov, ki se nanašajo na transakcije pri članih za obdobje pred prehodom na COBISS3/Izposoja, ni mogoče izpisati. Za te potrebe imamo še vedno dostop do COBISS2/Izpisi, ki nam ga IZUM omogoča še eno leto po prehodu.

- **Rezervacija gradiva**

Po vnosu rezervacije za gradivo nam je program izpisal, da »čas rezervacije za to vrsto gradiva ni določen«. V tabeli časovnih parametrov je bilo treba dodati še podatek za čas veljavnosti rezervacije prostega gradiva. Ko smo to uredili, se je tudi listek za rezervacijo izpisal pravilno.

- **Izpis nalepke za člansko izkaznico**

Izpis nalepke na tiskalnik ZEBRA nam sprva ni deloval. To smo uredili skupaj z IZUM-om. Treba je bilo pravilno nastaviti nastavitve tiskalnika.

Postopek vračanja gradiva je deloval pravilno in tudi s podaljšanjem roka izposoje nismo imeli težav. Uspešno smo preverili še iskanje v razredu »katalog« in vpogled v stanje gradiva.

3.4 TEŽAVE, KI SO SE POJAVILE MED PREHODOM V TESTNO OKOLJE COBISS3/Izposoja

Že pri nameščanju testne baze smo imeli kar nekaj težav. Program nam je javljal napako pri namestitvi. Rešili smo jo z našo službo za informatiko, saj se je pokazalo, da je težava pri nas. Za uspešno namestitev je bilo treba odpreti določene vhode na našem strežniku. Tako smo ugotovili, da je med izvedbo prehoda nujno potrebna prisotnost nekoga iz službe za informatiko, če je potreben kakšen poseg systemskega administratorja.

Najprej smo začeli s preverjanjem prenesenih podatkov. Pri tem smo ugotavljali, ali se podatki, ki so se prenesli v COBISS3, v celoti ujemajo s podatki iz COBISS2. Za primerjavo smo uporabili predhodno pripravljene izpise iz COBISS2. Na odstopanje smo naleteli pri primerjavi

gradiva po statusu. V COBISS3 smo dobili tudi gradivo s statusom F, ki ga v COBISS2 nismo imeli. Status F sicer pomeni, da je gradivo prosto, tako da smo ga šteli kot pravilno, saj je bilo to gradivo v COBISS2 dejansko prosto, vendar brez statusa. Pri preverjanju števila vseh članov smo ugotovili, da imamo v COBISS3 enega člana premalo. Ugotovili smo, da je imel ta član napačno vnesen datum prvega obiska, zato ga program ni zajel v izpis. Pri prenosu cenika se nekateri opisi posameznih postavk niso prenesli v celoti. Te opise smo ustrezno popravili. Ostali podatki so se ujemali z izpisi. Ugotovili smo, da so se podatki, gledano v celoti, prenesli pravilno.

Ugotovili smo še, da je po prenosu podatkov iz COBISS2/Izposoja v COBISS3/Izposoja treba upoštevati vrstni red testiranja. Najprej je treba preveriti, ali so se pravilno prenesli podatki, šele nato se lahko začne testiranje postopkov. V nasprotnem primeru lahko pride do spremembe podatkov in pri testiranju prenesenih podatkov dobimo napačne rezultate.

Pred testiranjem strojne opreme smo morali najprej pravilno nastaviti tiskalnike. Strojna oprema je v glavnem delovala pravilno, razen tiskalnika za zadolžnice in račune. Ta nam na začetku ni hotel tiskati. Težavo smo uspešno rešili s pomočjo IZUM-a.

Pred začetkom testiranja postopkov smo preverili in nastavili še parametre izposoje. Pri tem smo ugotovili, da nimamo vseh pooblastil za delo. Kontaktirali smo IZUM, ki nam je dodelil vsa možna pooblastila za delo s testno bazo. Razložili so nam še, da po prenosu prave baze te pravice zaposlenim dodeli vodja knjižnice kot skrbnica sistema. Pri nastavitvi parametrov smo imeli nekaj težav pri nastavitvi številke računa. Ker smo zavezanci za DDV, je morala številka poleg inicialk vsebovati še podatek o poslovnem prostoru in številki blagajne. Ta dva podatka se namreč nastavita drugje v programu.

Največ težav pa se je pokazalo pri testiranju delovanja postopkov. Najprej smo preverili postopke, na katere so vezani tudi določeni izpisi. To so izposoja, izpis zadolžnice in računa, opomini in zaključek blagajne. Pri zadolžnici in računu ter pri opominih smo morali nastaviti nove izpise, ker privzeti izpisi niso bili ustrezni. Blagajniški izpis pa je bil ustrezen. Težave smo imeli tudi z usvojitvijo vseh postopkov za nastavitve in delo s programom. Ugotovili smo namreč, da je težko uskladiti vse dejavnosti v zvezi s testiranjem, saj je treba poleg tega opraviti še vse tekoče delo. Zapletlo se je še pri izračunu terjatev, saj je program sprva napačno preračunaval zneske. Problem se je pojavil še pri tiskanju nalepk za člansko izkaznico in pri

rezervaciji gradiva. Pri tiskanju je bilo treba pravilno nastaviti tiskalniške nastavitve, pri rezervaciji pa dodati v tabelo časovnih parametrov še nekatere parametre.

3.5 OCENA RAZLIK MED SEGMENTOMA COBISS2/Izposoja IN COBISS3/Izposoja

COBISS3 ustreza vsem zahtevam informacijskega sistema. Je učinkovit, preprost in prijazen za uporabnika. Je bolj dinamičen kot COBISS2 in kot tak lažje sledi potrebam uporabnikov.

Glavna razlika je v načinu vnosa ukazov. V COBISS2 se je to izvajalo preko tipkovnice, v COBISS3 pa se vse ukaze lahko izvaja z miško. Takšen način je morda na začetku nekoliko počasnejši, dokler se ne navadimo na program. To slabost odtehta veliko prijaznejši uporabniški vmesnik, ki omogoča hitro prehajanje z enega področja dela na drugega, kar nam lahko prihrani ogromno časa.

Druga pomembna razlika je v uporabniškem vmesniku. Ta je produkt tretje generacije programske opreme in je kot tak izdelan za grafične operacijske sisteme, kot je tehnologija oken. Posledično so vsi postopki dela veliko preprostejši in hitrejši. Veliko preprostejša je nastavitve tiskalnikov za tiskanje posameznih opravil. V COBISS2 je bilo treba tiskalnik za izpise nastaviti vsakič, ko smo želeli tiskati na drug tiskalnik. V COBISS3 pa se tiskalniki nastavijo samo enkrat, za vsako opravilo posebej. Tudi vse nastavitve programa je zdaj veliko preprosteje nastaviti. Npr. nastavitve koledarja je veliko preprostejša in hitrejša. Grafična podoba koledarja omogoča še boljšo preglednost in preprosto uporabo. Tudi nastavitve ostalih parametrov, kot so časovni parametri, cenik, omejitve poslovanja itd., so preproste in hitrejše. Prav tako je nastavitve e-obveščanja pri članu veliko preprostejša. Zdaj lahko to hitro določimo s potrditvijo posameznih polj, prej pa je bil celoten postopek precej daljši.

V COBISS3 je drugače urejeno posodabljanje referenčne baze študentov. Prej je to za UL izvajal IZUM, zdaj pa bo to za vse članice UL izvajala Fakulteta za družbene vede. Posodobitve že vpisanih študentov – članov z novimi podatki bo morala na podlagi podatkov iz referenčne baze izvesti vsaka knjižnica sama, prej pa je to izvajal IZUM za vse članice.

Opombe o članu, ki so bile v COBISS2 vpisane v več vrstic, se v COBISS3/Izposoja razdelijo v več opomb, kar je sicer malo zamudno pri prebiranju daljših opomb.

Spremenjeno je tudi, da je bilo v COBISS2/Izposoja mogoče gradivo izposoditi neposredno partnerju (pravni osebi), v COBISS3/Izposoja pa se izposodi podrejenemu partnerju, ki se ga določi v razredu »Partner«.

3.6 PLAN DEJAVNOSTI PREHODA IZ COBISS2/Izposoja NA COBISS3/Izposoja

Na osnovi študije smo za našo knjižnico pripravili seznam vseh dejavnosti, ki jih je bilo treba opraviti ob prehodu v pravo okolje COBISS3/Izposoja:

1. obvestiti uporabnike, da delo v COBISS/OPAC in oddaljen dostop do informacijskih virov med preходом ne bo mogoče;
2. paketno brisanje nedejavnih članov;
3. ugotoviti zadnjo številko izdanega računa v COBISS2/Izpisi;
4. ugotoviti zadnjo porabljeno vpisno številko člana;
5. analiza baze – opravi IZUM;
6. priprava CIR (002,101, 005, 006, 207) izpisov iz COBISS2/Izpisi;
7. pripraviti podatke: število vseh članov in število članov po kategorijah;
8. pripraviti podatke o članih po datumu zadnjega obiska člana (podatke o članu, gradivu, terjatvah, opominih);
9. priprava statistike STA8XX iz COBISS2/Izpisi in njeno arhiviranje;
10. izpisati obrazce za opomine, račun in zadolžnico ali shraniti v Excel;
11. prehod na COBISS3/Izposoja preko noči – opravi IZUM;
12. namestitev segmenta COBISS3/Izposoja (bližnjica na namizje);
13. na osnovi poročila IZUM-a odpraviti morebitne napake, ki so se jim izpisale ob prenosu podatkov;
14. nastavitev pooblastil za delo za posamezna opravila (skrbnik v knjižnici);
15. primerjati nekaj naključno izbranih članov z izposojenim gradivom z izpisom CIR002;
16. primerjati gradivo po statusu z izpisom CIR101;
17. primerjati nekaj članov z evidentiranim dolgom z izpisom CIR005;
18. primerjati nekaj članov z opombami z izpisom CIR006;
19. primerjati nekaj članov z opomini z izpisom CIR207;
20. primerjati število vseh članov;
21. primerjati število članov po kategorijah;

22. primerjati nekaj članov po datumu zadnjega obiska člana;
23. primerjati nekaj članov z izposojenim gradivom, terjatvami in opomini;²
24. preveriti prenesene podatke o članu za nekaj naključno izbranih članov;²
25. nastaviti tiskalnike;
26. prenastaviti tiskalnik za zadolžnice in račune (fizično prestaviti);
27. testirati delovanje čitalnika, laserskega tiskalnika in tiskalnika za nalepke in zadolžnice;
28. po navodilih IZUM-a nastaviti tiskalnik za davčno blagajno (številko računov nastaviti na zadnjo porabljeno številko);
29. urediti časovne parametre;
30. urediti koledar;
31. preveriti in po potrebi popraviti cenik. Kontaktirati IZUM, da ga da v veljavo glede na najstarejši datum poteka pri izposojenem gradivu;
32. nastaviti števec za dodelitev vpisne številke novemu članu;
33. nastaviti pogoje koriščenja storitev knjižnice (omejitve pri izposoji, veljavnost članstva oz. privzeti datum poteka članstva);
34. nastaviti attribute knjižnice (telefon, faks ...);
35. po potrebi dopolniti šifrante za članarine, brisanje terjatev ...;
36. nastaviti obrazce za zadolžnice in račune;
37. nastaviti obrazce za opomine.
38. nastaviti e-obveščanje.

4 IZVEDBA PREHODA V PRAVO OKOLJE

Z dejavnostmi, ki jih je bilo potrebno narediti pred prehodom na COBISS3/Izposoja smo začeli letos, v začetku aprila. Konec maja smo namestili testno različico. Sprva smo načrtovali, da bomo prešli v pravo okolje že v juniju, vendar smo kasneje, zaradi težav, ki so se pokazale med testiranjem programa, ta termin preložili na september.

² Primerjavo je mogoče narediti samo, če smo predhodno pripravili podatke.

Zapisnik o izposoji smo IZUM-u poslali že pred izvedbo testnega prehoda, tako da nam ga ni bilo treba ponovno pošiljati. Pred prehodom v pravo okolje pa smo ga ponovno temeljito pregledali in ga nato še dokončno potrdili. Prenos podatkov v pravo okolje smo izvedli preko noči s ponedeljka na torek. Zaradi prehoda smo zaprli knjižnico za uporabnike, prav tako pa smo jih obvestili, da med prehodom ne bo deloval COBISS/OPAC za našo knjižnico. Knjižnico smo zaprli za dva dni, prvi dan za cel dan, drugi dan pa za prvo polovico dneva. Vmes smo izvajali tudi storitve, ki jih je bilo možno opravljati, glede na potek prehoda (npr. študentom brez dolgov, smo lahko izdali potrdilo o nezadolženosti takoj, ko smo končali s preverjanjem prenosa podatkov).

V ponedeljek popoldne, po zaprtju knjižnice smo najprej izvedli paketno brisanje nedejavnih članov, nato pa v COBISS2/Izpisi pripravili CIR-izpise, ki so potrebni za testiranje prenosa podatkov. Pripravili smo tudi izpise za statistiko STA8XX, ki smo jih arhivirali za morebitno kasnejšo uporabo. Tudi podatek o zadnji številki računa in zadnji vpisni številki smo si shranili, saj dostop do COBISS2 po prehodu ni bil več mogoč. IZUM je pozno popoldne izvedel prenos podatkov. Ko je bil prenos podatkov zaključen, smo od IZUM-a dobili obvestilo, da lahko začnemo testiranje programa.

V torek zjutraj smo začeli testiranje. Najprej smo preverili ali so se podatki pravilno prenesli v COBISS3. Nismo odkrili nobenih večjih napak.

Po testiranju podatkov smo preverili in nastavili še vse potrebno za delovanje programa. To so privilegiji za delo, cenik, časovni parametri, koledar, omejitve podaljševanja preko COBISS/OPAC-a, e-obveščanje, omejitev števila izposojenega gradiva za določene kategorije uporabnikov, obrazci za zadolžnice in račune, obrazci za opomine, šifrant za odpis dolga, šifrant za vrste članarine, števec računov, števec vpisnih števil ... Ko smo nastavili cenik, so nam ga na IZUM-u aktivirali, tako da so veljavnost cenika nastavili na najstarejši datum poteka pri izposojenem gradivu.

Nato smo testirali še delovanje strojne opreme. Tudi ta (čitalnik, tiskalniki) je delovala, razen tiskalnika za članske nalepke, ki je poleg nalepke s podatki izpisoval še eno prazno nalepko. Ta problem smo uspešno rešili z našo informacijsko službo.

Vseh postopkov nismo preizkušali, saj smo jih že temeljito preizkusili v testni bazi. Preizkusili pa smo postopke, ki jih v testni bazi ni bilo mogoče izvesti. To se nanaša na delovanje davčne blagajne in referenčne baze. Delovanje davčne blagajne smo preverili tako, da smo na svojem profilu evidentirali terjatev in jo poravnali. Delovala je pravilno. Tudi postopek prevzemanja študentov je deloval.

Po začetku dela v pravem okolju smo ugotovili še dve razliki v primerjavi s segmentom COBISS2/Izposoja:

1. v COBISS3/Izposoja pri poravnavi terjatve se ne izpiše, da je bil račun uspešno poslan na FURS, za razliko od COBISS2/Izposoja, kjer je prišlo povratno obvestilo, da je bil račun uspešno poslan;
2. po izbiri brisanje terjatev program COBISS3/Izposoja ne omogoča, da si premislimo, če bi pomotoma izbrali to možnost. V COBISS2/Izposoja je program pred dokončno potrditvijo še vprašal, ali želimo res pobrisati terjatev, in je bilo izbiro še vedno mogoče preklicati. To je lahko problem, če se možnost »brisanje« izbere po pomoti, saj sta možnosti »poravnaj terjatev« in »brisanje« zelo skupaj. Za to smo se na IZUM obrnili s prošnjo, ali lahko program ustrezno dopolnijo.

Prehod v pravo okolje smo izvedli brez večjih problemov in smo lahko nemoteno začeli delo. Z uporabo programa nismo imeli težav, saj smo ga med testiranjem dodobra spoznali. Sta se pa med delom v pravem okolju pokazala še dva problema:

1. knjige, ki imajo omejen rok izposoje za en teden, je program podaljšal za en mesec. To smo javili na IZUM, kjer so nam povedali, da so že seznanjeni s problemom in da bodo program ustrezno nadgradili;
2. po vnosu alternativne identifikacijske številke za kartico Urbana se je ne da več pobrisati. Od IZUM-a smo izvedeli, da je to določeno programsko, zato jim moramo poslati pisno vlogo, če želimo to spremeniti.

5 SKLEPNE UGOTOVITVE

Pri dejavnostih pred prehodom smo imeli največ težav s pripravo zapisnika. Morali smo večkrat kontaktirati IZUM, da smo razumeli vsebino, kar nam je vzelo kar veliko časa. Ocenjujemo, da

so nekatere postavke zapisnika dokaj zapletene za razumevanje. Problem je tudi, da je treba celoten zapisnik pripraviti že pred prehodom, ko so stvari še dokaj nejasne.

Pri delovanju programa smo naleteli na vrsto težav, vendar smo vse uspešno rešili. Če izpostavimo nekatere najpomembnejše:

- nedelovanje tiskalnika za zadolžnice in račune,
- nepravilno izračunan znesek terjatve,
- napačni opisi postavk v ceniku,
- napačna številka računa glede na zahteve davčne blagajne,
- napačno podaljševanje gradiva za krajši čas izposoje ...

Nekatere težave, na katere smo naleteli pri testiranju postopkov, so izvirale iz nepoznavanja programa, saj je med tečajem za COBISS3/Izposoja, ki smo ga opravili, in prehodom minilo kar veliko časa. Zato ocenjujemo, da je smiselno izobraževanje in prehod izvesti s čim manjšim časovnim zamikom.

Kot velika težava se je pokazala uskladitev vseh postopkov, ki jih je treba izvesti za uspešen prehod. V ta namen smo izdelali natančen načrt vseh dejavnosti. S pomočjo tega načrta in rezultatov analize prehoda smo brez večjih težav izvedli prehod v pravo okolje.

Način prehoda na nov program s predhodnim preizkusom programa na testnih podatkih se je izkazal kot zelo primeren.

6 PRIMERJAVA Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI

V primerjavi s knjižnico Šolskega centra Novo mesto pri nas nismo zaznali nobenega od problemov, ki so se pojavili pri njih. Kot ugotavljajo (Debevc Rakoše in Šašek, 2013), sta bila problem počasen odziv programa in občasna »zamrznitev«. Mi teh težav nismo imeli, ravno nasprotno, pri nas se program odziva hitro. Res pa je, da za razliko od njih pri nas nimamo oddelkov, prav tako nimamo vzporednih zapisov.

Kot še ugotavljajo (Debevc Rakoše in Šašek, 2013), je v COBISS3 potrebno več korakov za posamezno operacijo kot v COBISS2, kot primer navajajo iskanje člana po imenu in priimku. Navajajo še problem veliko korakov pri postopku izposoje oziroma vračila gradiva. Ocenjujemo, da ti problemi izvirajo iz drugačnega načina dela in da na splošno ni potrebnih več korakov za posamezne operacije. Način vnosa ukazov preko tipkovnice v COBISS2 je v programu COBISS3 zamenjal način izbiranja z miško. Ocenjujemo, da je program zdaj veliko prijaznejši za uporabo, saj namesto izbire kombinacij tipk na tipkovnici ukaz preprosto izvedemo s klikom na miško.

7 UPORABNOST NALOGE V PRAKSI

V knjižnici FŠ nam je bila raziskava v pomoč pri prehodu na segment COBISS3/Izposoja. Prehod je bil izveden po načrtu dejavnosti in je potekal brez večjih težav.

Naloga bo lahko v pomoč tudi drugim knjižnicam, ki ta prehod še načrtujejo. Lahko pa bo tudi model za načrtovanje podobnih posodobitev oziroma kot pomoč ob prehodih na nov program.

8 ZAKLJUČEK

IZUM ima v splošnem dobro popisane aktivnosti, ki jih je treba izvesti pred prehodom na segment COBISS3/Izposoja in po njem. Ker je vsaka knjižnica nekoliko specifična glede izvajanja izposoje in ker je teh aktivnosti veliko, program pa je zelo zahteven, je treba posamezne faze prehoda skrbno načrtovati. Poleg tega smo pri prehodu odvisni tudi od drugih služb na FŠ in izven (IZUM, služba za informatiko, računovodstvo ...), kar je treba uskladiti. Prehod na segment COBISS3/Izposoja smo načrtovali in ga izvedli skladno z navodili IZUM-a, ki nam je bil vedno pripravljen pomagati z nasveti in podporo. S prehodom nismo imeli večjih težav. Tudi z delom v novem segmentu COBISS3/Izposoja nimamo večjih težav.

V Knjižnici FŠ smo z delom v novem segmentu COBISS3/Izposoja zelo zadovoljni. Ocenjujemo, da je ta program veliko prijaznejši za uporabnika – knjižničarja. Omogoča hitro pot do podatkov, prav tako je tudi vizualno prijaznejši za delo. Pri delovanju programa nismo opazili nobenih večjih pomanjkljivosti.

9 KAZALO KRATIC

COBISS – Kooperativni online bibliografski sistem in servisi

FŠ – Fakulteta za šport

FURS – Finančni urad Republike Slovenije

ICP – International Cataloguing Principles

IFLA – The International Federation of Library Associations (Mednarodna zveza bibliotekarskih društev in ustanov)

IZUM – Institut informacijskih znanosti, Maribor

LRM – Library Reference Model

OPAC – Online Public Access Catalogue

OSIC FDV – Osrednji specializirani informacijski center Fakultete za družbene vede

RFID – sistemi za radiofrekvenčno identifikacijo

RUL – Repozitorij Univerze v Ljubljani

UL – Univerza v Ljubljani

10 LITERATURA IN VIRI

1. COBISS3/Izposoja: priročnik za uporabnike. (2008). Maribor: Institut informacijskih znanosti. Pridobljeno 1. 9. 2017 s spletne strani <http://e-prirocniki.izum.si/EntryFormDesktopDefault.aspx?tabid=38&type=manual&ma...>
2. Debeljak, D. (2010). Knjižnica. V T. Pavlin (ur.) *Zbornik Fakultete za šport Univerze v Ljubljani 1960–2010* (str. 121–123). Ljubljana: Fakulteta za šport.
3. Debevc Rakoše, M. in Šašek, M. (2013). Prehod s segmenta COBISS2/Izposoja na COBISS3/Izposoja v knjižnici Šolskega centra Novo mesto. *Šolska knjižnica*, 23(3–4), 169–177.
4. Emmett, E. in Kern, C. (2003). Radiofrekvenčna identifikacija za zagotavljanje varovanja in samopostrežno izposajo enot v knjižnicah. *Organizacija znanja*, 8(2), 90–98.
5. Flere, S. (2000). *Sociološka metodologija: temelji družboslovnega raziskovanja*. Maribor: Pedagoška fakulteta.
6. Institut informacijskih znanosti, Maribor. (b. d.). Maribor: IZUM. Pridobljeno 6. 10. 2017 s spletne strani: https://www.izum.si/o_izumu.htm
7. Kamenšek, Z. (b. d.). *Predstavitev postopka prehoda knjižnic na COBISS3/Izposoj*. Interno gradivo. Maribor: IZUM.
8. Kavčič - Čolić, A. (2017). Informacijska služba in uporaba informacijskih virov. V *Tečaj za začetnike v stroki Modul 4: informacijska služba in uporaba informacijskih virov* (str. 1–28). Neobjavljen vir. Ljubljana: NUK.
9. Kraljič, M. (2005). *Avtomatizacija izposoje knjižničnega gradiva: potek v preteklosti in obeti za prihodnost*. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
10. Navodila za testiranje prenosa podatkov iz COBISS2/Izposoja v COBISS3/Izposoja. (2017). *NAM-I-IZUM-14-57*. Interno gradivo. Maribor: IZUM.
11. *O knjižnici*. (b. d.). Ljubljana: Fakulteta za šport. Pridobljeno 8. 10. 2017 s spletne strani: <https://www.fsp.uni-lj.si/o-fakulteti/knjiznica/o-knjiznici/>
12. Platforma COBISS. (2016, januar). Maribor: IZUM. Pridobljeno 7. 10. 2017 s spletne strani: <https://www.cobiss.net/si/platforma-cobiss.htm#c2>
13. *Pravila o poslovanju knjižnice Fakultete za šport*. (b. d.). Interno gradivo. Pridobljeno 7. 10. 2017 z intraneta Fakultete za šport.

14. *Prehod iz COBISS2/Izposoja v COBISS3/Izposojjo*. (2016). NAM-I-IZUM-14-56, V0.10. Interno gradivo. Maribor: IZUM.
15. *Prehod knjižnic Univerze v Ljubljani na COBISS3/Izposojjo*. (2016). Interno gradivo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
16. Rubin, R. (2016). *Foundations of library and information science*. Chicago: Neal-Schuman.
17. *Slovenske knjižnice v številkah*. (b.d.). Ljubljana: NUK. Pridobljeno 14.11.2017 s spletne strani: <https://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/kvs.php>
18. Vintar, M. (2006). *Informatika* (3. dopolnjena izd., 2. natis). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
19. *Zgodovina knjižnice*. (b. d.). Ljubljana: Fakulteta za šport. Pridobljeno 6. 10. 2017 s spletne strani: <https://www.fsp.uni-lj.si/o-fakulteti/knjiznica/o-knjiznici/zgodovina/>
20. Zule, M. (2013). *Dejavniki učinkovitega učenja s poudarkom na motivaciji in učnih navadah*. Diplomsko delo. Kranj: Fakulteta za organizacijske vede.